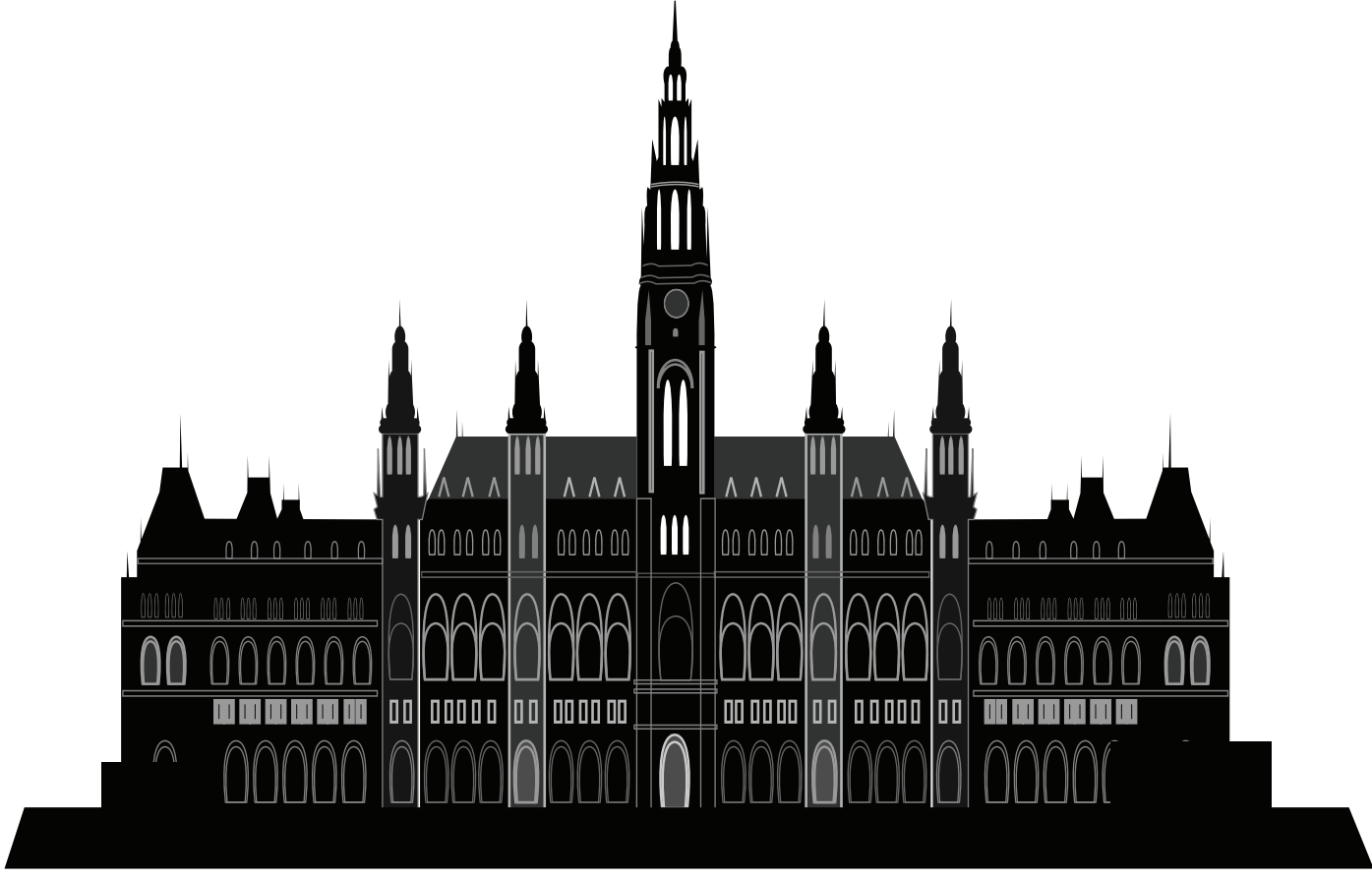

VİYANA KAPISINDA TÜRKLER

1683 Yılına Ait Görüşler ve Raporlar

Derleyen

Heinrich Kretschmayr

Tarihçi Kitabevi Yayınları: 118
Tarihçi Kitabevi Genel Yayın Yönetmeni
Necip Azakođlu

Editör: Necip Azakođlu
Çeviri: Lara Nişel
Yayına Hazırlayan: Nevin Azakođlu
Sayfa ve Kapak Tasarım: Tarkan Togo

Kitabın Özgün adı: Die Türken Vor Wien
Özgün Baskı: Albert Langen ve George Müller, Münih 1938
Birinci baskı: Şubat 2018, İstanbul
Boyutlar: 13.5 x 21 cm
Sayfa sayısı: 80 s.

Baskı ve Cilt:
İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay sok. No:8 Yenibosna
BAHÇELİEVLER - İSTANBUL
Tel: +90 (212) 496 11 11
Sertifika no: 10614

ISBN: 978-975-2466-13-5

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Tarihçi Kitabevi
www.tarihcikitabevi.com

Moda Caddesi No: 104/A Moda / KADIKÖY-İSTANBUL

Tel: 0 216 418 68 86

GSM: 0 530 370 74 11

E- posta: info@tarihcikitabevi.com

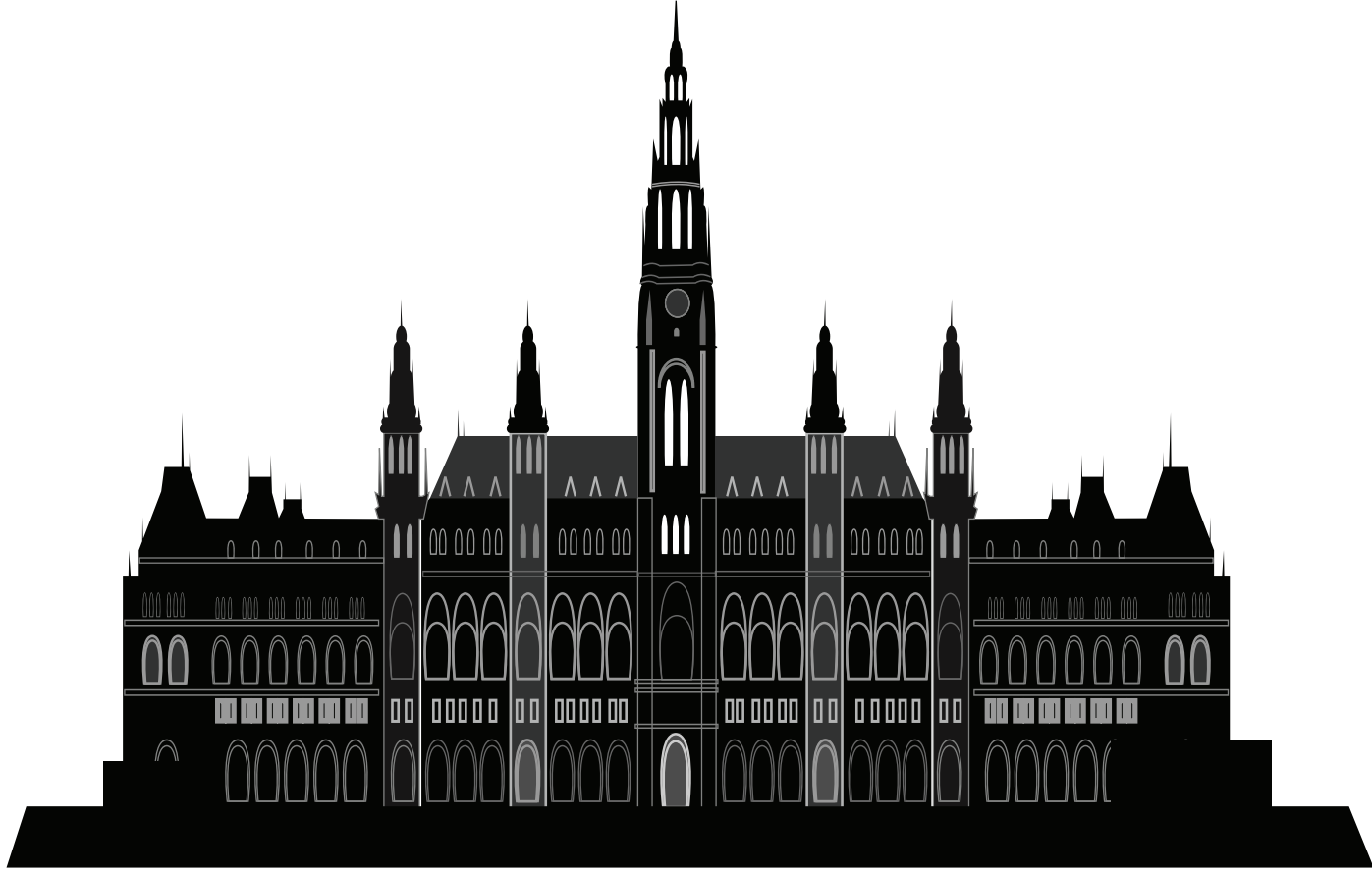
 tarihcikitabevi TarihciKitabevi tarihcikitabevi

VİYANA KAPISINDA TÜRKLER

1683 Yılına Ait Görüşler ve Raporlar

Derleyen

Heinrich Kretschmayr

Çeviri

Lara Nişel

Tarihçi
Kitabevi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
KUŞATMA ÖNCESİ DURUM	13
HÜCUM VE KAÇIŞ	29
KUŞATMA	41
KURTULUŞ	57
KAYNAKÇA	77

Resim 1: Dük V. Karl von Lothringen. Bakır üzerine gravür.....	21
Resim 2: Kont Ernst Rüdiger Starhemberg. Bakır üzerine gravür.....	23
Resim 3: Sadrazam Kara Mustafa. Münih, Bavyera. Ordu Müzesi.	37
Resim 4: Jan van Alen, Viyana şehrinin 1680'deki görünüşü. Viyana Tarih Müzesi.....	39
Resim 5: Romeyn de Hooghe, Macarlar Türklere bağlılıklarını gösteriyor. Bakır üzerine gravür.....	54

Resim 6: Romeyn de Hooghe, Viyana çevresindeki Türk savaş hendekleri ve topları. Bakır üzerine gravür.....	55
Resim 7: Romeyn de Hooghe, Türklerin Tuna üzerinden Leopoldstadt'a girişı. Bakır üzerine gravür.....	72
Resim 8: Jean Baptiste Martin, 12.9.1683'teki Kurtuluş Muharebesi. Münih, Bavyera. Ordu Müzesi.	72

ÖNSÖZ

On altıncı ve on yedinci yüzyıllar, Türklerin Büyük Almanya¹ için tehlike yarattığı bir dönemdi. 1529 ve 1683 Viyana Kuşatmaları bu sıkıntının zirvelerini temsil eder. On birinci yüzyılda Orta Asya'dan kopup gelen ve savaşçı bir bozkır halkı olan Turan Türkleri, Batı'nın Doğu'ya yaptığı Haçlı Seferleri'ne karşılık olarak düzenledikleri seferlerle önce Bizans devletinin kalbi durumundaki Rum Küçük Asyası'nı Türk ülkesi "Anadolu"ya çevirdiler. Sonra cesur bir lider olan Osman'ın emrinde birleştiler ve on dördüncü yüzyılın ortalarında Çanakkale Boğazı üzerinden Balkanlara ve böylece Avrupa'ya geldiler. Bütün kıta artık gerginlik ve kuşku içinde yaşıyordu. Batı ordularını iki kez kanlı bir şekilde yenilgiye uğrattıktan sonra Türkler, 1453 yılının Mayıs ayında son özgür Rum şehri olan Boğaziçi'ndeki kutsal Konstantin'in şehri-fethettiler, adını İstanbul olarak değiştirdiler ve burayı başkent yaptılar. Venediklileri Ege adalarından uzaklaştırdılar, Adriyatik denizini tehdide başladılar, Mısır'ı fethettiler ve Hindistan'dan Akdeniz'e uzanan yolu kapattılar. Bundan sonra güneyde savaşmayı bırakarak kuzeye doğru yöneldiler. Türk padişahlarının en güçlüsü olan İkinci Süleyman, Macaristan'ı fethetti. Macar Kraliyet Ordusu, 1526 yılının Ağustos ayında Tuna nehri kıyısındaki Mohaç bataklıklarında yok edildi.

---

1 Ç. n: Alman İmparatorluğu'na dahil olan tüm emirlik ve ülkeler.

Böylece Türkler, bir türlü birleşememiş ve hazırlıksız durumdaki Batı ülkelerinin kapısına dayandı. Görünüşe bakılırsa -bin sene önce Cermenlerin Roma İmparatorluğu sınırlarına doğru ilerlemesi gibi- Avrupa içlerine yaklaşıyorlardı. Onların kesin surette durdurulmaları, haklı olarak o zamanki Habsburg ve Alman-Avusturya İmparator ailesinin ve dolayısıyla Alman halkının büyük başarısı olarak görülmüştür. 1529 yılının Eylül ayında Süleyman'ın ordusu tarafından düzenlenen Birinci Viyana Kuşatması, Osmanlıların ve onlarla birlikte Şark'ın Batı'ya karşı gerçekleştirdiği en tehlikeli eylemlerden biriydi ve başarısızlıkla sonuçlandı. Eğer Viyana'yı zapt etmiş olsalardı oradan kolay kolay çıkartılamazlardı, zaten bunun aksini düşünen kimse de yoktur. Şehri zapt edilmesi olanaksız bir istihkâma dönüştürür, ayrıca Avrupa dünyasının parçalanmışlığından ve Almanlar arasındaki dini anlaşmazlıklardan bolca yararlanırlardı. Fakat zayıf tahkim edilmiş ve az sayıda insan tarafından savunulan Alman hudut şehri Viyana ve onunla birlikte Avusturya, Padişah'ın sipahileri, yeniçerileri, akıncıları ve lağımçıların sayıca üstünlüğüne karşı koydu; bu boyuttaki bir teşebbüs de bir daha tekrarlanmadı.

Buna rağmen sakin bir dönem yaşanmadı. “En Hıristiyan Kral” unvanlı Fransa kralı ile Türkler arasında 1536 yılından beri aslında hiçbir zaman gerçekten bozulmamış bir “gâvur ittifakı” vardı. Fransızlarla bu şekilde anlaşmalı olan Türkler, 1541 senesinde Macaristan'a yerleşerek Ofen² şehrini başkent yaptılar. Habsburgların yönetimi altındaki imparatorluk ve devlet için Türklerin hep kullandıkları tabirle "Almanlar"ın elinde sadece

---

2 Ç. n: Budapeşte'nin “Buda” kısmına eskiden Almancada “Ofen” deniliyordu; burası Türkçede “Budin” olarak bilinir.

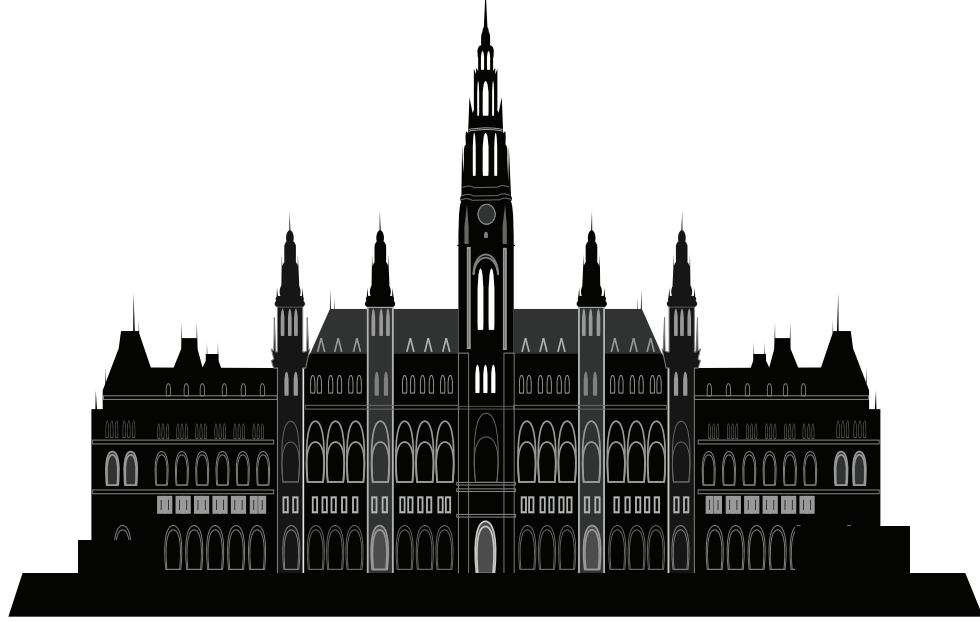

Kuzeybatı Macaristan, bir de Hırvatistan'la Güneybatı Macaristan'da pek geniş olmayan bir şerit kaldı. Büyük kayıplara ve eziyetlere yol açan, fakat sonucu belirleyici olmayan türlü sınır mücadeleleri ve savaş girişimleri durumu değiştirmede. Türk ordusunun artık eski gücünü kaybetmiş müthiş savaş makinesi, on yedinci yüzyılda kuzeyden ziyade doğuya ve güneye, Perslere ve Venediklilere yöneldi. Fakat sonraları, Fransa tarafından sürekli Avusturya Hanedanı ve kıtanın merkezindeki Almanlara karşı kışkırtılan ve iteklenen “Babıali”, biraz ihmal edilmiş olan askeri teşkilatın Sadrazam Köprülü Mehmet ve Köprülü Ahmet Paşalar zamanında yeniden düzenlenmesinden sonra, tekrar “Almanlar”a, onların imparatoruna ve Viyana’ya saldırmaya niyetlendi. 1664 senesinde yapılan bir deneme başarısız oldu, fakat on dokuz yıl sonra yeni bir girişim başlatıldı.

Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Fransa’nın desteğini alacağından emindi ve İmparator I. Leopold’e muhalif Macar milliyetçileri ile işbirliği içindeydi; Paşa, Türklerin Aşağı Tuna ve Dinyeper bölgesindeki eski düşmanı Polonya kralının İmparator’u böyle bir savaşta yalnız bırakacağı şeklinde boş bir umut besliyordu. Böylece 1683 ilkbaharında, uzun zamandır Türklere mi yoksa Fransa’ya mı savaş açmanın daha iyi olacağına bir türlü karar veremeyen Viyana’ya doğru ikinci sefere çıktı. Ordu mevcudu, 1529’da olduğu gibi yine çeyrek milyon kadardı, fakat bunun o zamanki gibi üçte ikisi değil de sadece üçte biri gerçek savaşçıydı. Ordu, 30 Haziran 1683’te sınır şehri Raab’ın önünde yerini aldı, öncü birlikler 7 Temmuz’da Viyana kapılarına dayanmıştı bile; bunun üzerine binlerce insan dehşet içinde şehri terk etti. 14-16 Temmuz arasında şehrin etrafındaki kuşatma çemberi gitgide daraltıldı; şehrin savunmasını Kont Ernst Rüdiger Starhemberg ile seçkin bir yardımcı kitlesi üstlenmişti. Tuna’nın

KUŞATMA ÖNCESİ DURUM

Venediklilerin Raporu (Elçi Molin) İmparatorluk Sarayı'ndan Gönderilmiştir

Viyana 1661

Macarlar, büyük bir hevesle kanunlar çıkarıyorlar ancak onlara uymuyorlar. Her bir Macar beyi küçük bir kral gibi davranıyor, çünkü tebaasını köle gözüyle görüyor. Kendileri uymasalar da kralın kanunları harfiyen tatbik etmesi konusunda ısrarcılar. Kralı efendileri değil, koruyucuları olarak görmek istiyorlar. Özgürlüklerinin boyun eğmekle uyuşmadığını açıkça dile getiriyorlar. Öteden beri Almanlardan hoşlanmıyorlar; Türklerin elinde ve bu yüzden yardıma muhtaç olmasalar, Habsburg Hanedanı'nın tacını elinden alırlardı.

XIV. Kral Ludwig

Eylül 1674 ve Nisan 1676

Eğer padişahın ordusu hâlâ Polonya ile çarpışıyor olmasaydı, Macaristan'a doğru yönelebilir veya en azından Viyana'da krallık için büyük endişe uyandırırdı, çünkü İmparator isyancılarla zaten zor bela başa çıkmaktadır.

Türk'ü Hıristiyanlığa çekmek... yasaktır. Ancak... dost Hıristiyan ülkesini [Polonya] Türklerden kurtarmaya ve onları [İmparator'un] düşmanı olan Hıristiyan ülkesine yönlentmeye... izin vardır.

İmparatorluk'tan Elçilere Talimat

Şubat 1677

İmparator... kendi çıkarı için değil, İmparatorluğun sıkıntı içinde olanları korumak gibi bir görevi olduğu için silah kullanmaya karar verdi. Ama Fransa kralının hükmetme arzusu doymak bilmiyor. Kendisine “Kralların Kral'ı” dedirtiyor. Hedefi, Avrupa'da bir monarşi kurmaktır. Bu nedenle barış içindeki diğer ülkelerde karışıklık çıkartmak ve huzur bozmak için her yolu deniyor. Polonya ve Macaristan'da parasıyla ikilik ve isyan tohumları ekiyor. Hıristiyanlığın düşmanı Türk'ü bize karşı kışkırtıp saldırtmaya çalışıyor, istiyor ki biz savunma yapmaktan yorgun düşelim ve sonra kendisi bizi kolayca boyunduruğu altına alsın.

Venediklilerin Raporu (Elçi Michiele) İmparatorluk Sarayı'ndan Gönderilmiştir

1678

Türklerle savaş çıkmasından o kadar büyük bir korku ve endişe duyuluyor ki kimse Tuna'nın Kommorn istihkâmı önünde biriktirdiği çamuru kaldırmaya cesaret edemiyor, çünkü Türkler bunu bir yenileme işlemi olarak algılayabilir ve savaş açmak için bir bahane olarak kullanabilir.

**Venediklilerin Raporu (Elçi Morosini)
İmparatorluk Sarayı'ndan Gönderilmiştir**

29 Kasım 1685

İmparator [I. Leopold] kırk altı yaşında, zarif görünüşlü, orta boylu ve akli bedeninden daha güçlü bir kişi. Birçok dil biliyor, özellikle siyasi meselelerde uzak ve berrak görüşlü, karmaşık konularda dahi tez bir kavrayışa sahip. Sarayındaki insanların değer ve kişilik özelliklerini gayet iyi tartıyor, onlara rahiplerinkine benzer bir tarzda, kibar ve sevimli davranıyor. Konuları ayrıntılarıyla gözden geçiren itinalı hali, onun tek başına karar vermesini zorlaştırıyor. Başkalarının fikrini sormayı tercih ediyor, bakanları olmadan hiçbir girişimde bulunmuyor, kendi kararlarına fazlaca şüpheyile yaklaşıyor ve bunun da zararını görüyor. Bu özellik sıradan adam için bir erdem olabilir, ancak bir hükümdar için zararlıdır.

**Venediklilerin Raporu (Elçi Morosini)
İmparatorluk Sarayı'ndan Gönderilmiştir**

1680

Konstantinopolis'ten ayrıldığımda, Türkiye ile İmparator arasındaki güven ortamı kasvetli ve sallantılıydı. Şimdiki sadrazam [Kara Mustafa] ve diğer bakanların kötü niyetlerini göz önünde bulundurarak Senato önünde ifade edebilirim ki, Polonyalılarla Ruslar arasındaki olası bir anlaşmadan duydukları endişe sona erdiği anda Türkler ilk saldırılarını şüphesiz İmparator'a yönelteceklerdir. Çünkü Türkler Macaristan'ı almaya çok hevesli. Toprağının zenginliği, ılıman iklimi, konumu ve böyle bir yere sahip olmanın önemi onlara çekici geliyor. Ayrıca İmparator'un ne

